8D09102 – «Ветеринариялық санитария» білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін ұсынылған Турабеков Манас Рамазоновичтің «Мал шаруашылығы нысандарын профилактикалық дезинфекциялауға арналған қауіпсіз қосылыстар негізінде дезинфекциялық заттарды даярлау» тақырыбындағы диссертациялық жұмысына ресми рецензенттің

ПІКІРІ

р/н №	Өлшем шарттар	Өлшемшарттарға сәйкестігі (жауап нұсқаларының бірін сызу)	Ресми рецензенттің ұстанымына негіздеме (ескертуді курсивпен көрсету)
1.	Диссертация тақырыбының (бекіту күніне) ғылымның даму бағыттарына және/немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкес болуы	1.1 Ғылымды дамытудың басым бағыттарына және/немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкестігі: 1) диссертация мемлекет бюджетінен қаржыландырылатын жобаның немесе нысаналы бағдарламаның аясында орындалған (жобаның немесе бағдарламаның атауы мен нөмірін көрсету); 2) диссертация басқа мемлекеттік бағдарлама аясында орындалған (бағдарламаның атауын көрсету); 3) диссертация Қазақстан Республикасының Үкіметі жанындағы Жоғары ғылыми-техникалық комиссия бекіткен ғылым дамуының басым бағытына сәйкес (бағытын көрсету) келеді.	1) Диссертациялық жұмыс Қазақстан Республикасы Блім және ғылым министірлігі Ғылым комитетінің 217 «Ғылымды дамыту» бюджеттік бағдарламасына сәйкес, 102 «Ғылыми зерттеулерді гранттық қаржыландыру» ішкі бағдарлама бойынша 2021-2023 жылдарға арналған № АР09058530: «Инфекциялық аурулардың алдын алу және жоюға арналған қауіпсіз қосылыстар негізінде заманауи залалсыздандырғыш заттарды дайындау» тақырыбындағы жобаға сәйкес жүргізілген.
2.	Ғылым үшін маңыздылығы	Жұмыс ғылымға елеулі үлесін қосады/қоспайды, ал оның маңыздылығы ашылған/ашылмаған.	Диссертациялық жұмыстың нәтижесінен алынған зерттеу нәтижелері ветеринария ғылымының дамуына үлесін қосып, елімізде кеңінен таралу қаупі бар жұқпалы аурулардың алдын алуға бағытталған дезинфекциялық препараттарды әзірлеу жұмыстары диссертация маңыздылығын аша түскен.
3.	Өзі жазу принципі	Өзі жазу деңгейі: 1) жоғары; 2) орташа; 3) төмен; 4) өзі жазбаған.	Диссертацияның жазылу деңгейі жоғары екені көрініп тұр. Жұмысты талдау барысын көптеген шетелдік ақпараттарды қазақ тіліне аударылу мағынасы жоғары екені байқалып, өндіріс орындарында қолдануға тиімді тәжірибелік ұсыныстары айқындай түседі.
4.	Ішкі бірлік принципі	4.1 Диссертация өзектілігінің негіздемесі: 1) негізделген; 2) ішінара негізделген; 3) негізделмеген.	Диссертацияның өзектілігі жануарлар мен құстардың арасында кеңінен таралатын инфекциялық аурулардың алдын алуға бағытталып, көптеген ғалымдардың ізденістерін талдай отырып жүргізілген зерттеу нәтижелері тәжірибеге негізделген.
		4.2 Диссертация мазмұны диссертация тақырыбын	Жұмыстың мазмұнында келтірілген зерттеу нәтижелері мен

8D09102 – «Ветеринариялық санитария» білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін ұсынылған Турабеков Манас Рамазоновичтің «Мал шаруашылығы нысандарын профилактикалық дезинфекциялауға арналған қауіпсіз қосылыстар негізінде дезинфекциялық заттарды даярлау» тақырыбындағы диссертациялық жұмысына ресми рецензенттің

ПІКІРІ

р/н №	Өлшем шарттар	Өлшемшарттарға сәйкестігі (жауап нұсқаларының бірін сызу)	Ресми рецензенттің ұстанымына негіздеме (ескертуді курсивпен көрсету)
1.	Диссертация тақырыбының (бекіту күніне) ғылымның даму бағыттарына және/немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкес болуы	1.1 Ғылымды дамытудың басым бағыттарына және/немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкестігі: 1) диссертация мемлекет бюджетінен қаржыландырылатын жобаның немесе нысаналы бағдарламаның аясында орындалған (жобаның немесе бағдарламаның атауы мен нөмірін көрсету); 2) диссертация басқа мемлекеттік бағдарлама аясында орындалған (бағдарламаның атауын көрсету); 3) диссертация Қазақстан Республикасының Үкіметі жанындағы Жоғары ғылыми-техникалық комиссия бекіткен ғылым дамуының басым бағытына сәйкес (бағытын көрсету) келеді.	1) Диссертациялық жұмыс Қазақстан Республикасы Блім және ғылым министірлігі Ғылым комитетінің 217 «Ғылымды дамыту» бюджеттік бағдарламасына сәйкес, 102 «Ғылыми зерттеулерді гранттық қаржыландыру» ішкі бағдарлама бойынша 2021-2023 жылдарға арналған № AP09058530: «Инфекциялық аурулардың алдын алу және жоюға арналған қауіпсіз қосылыстар негізінде заманауи залалсыздандырғыш заттарды дайындау» тақырыбындағы жобаға сәйкес жүргізілген.
2.	Ғылым үшін маңыздылығы	Жұмыс ғылымға елеулі үлесін қосады/қоспайды, ал оның маңыздылығы ашылған/ашылмаған.	Диссертациялық жұмыстың нәтижесінен алынған зерттеу нәтижелері ветеринария ғылымының дамуына үлесін қосып, елімізде кеңінен таралу қаупі бар жұқпалы аурулардың алдын алуға бағытталған дезинфекциялық препараттарды әзірлеу жұмыстары диссертация маңыздылығын аша түскен.
3.	Өзі жазу принципі	Өзі жазу деңгейі: 1) жоғары; 2) орташа; 3) төмен; 4) өзі жазбаған.	Диссертацияның жазылу деңгейі жоғары екені көрініп тұр. Жұмысты талдау барысын көптеген шетелдік ақпараттарды қазақ тіліне аударылу мағынасы жоғары екені байқалып, өндіріс орындарында қолдануға тиімді тәжірибелік ұсыныстары айқындай түседі.
4.	Ішкі бірлік принципі	4.1 Диссертация өзектілігінің негіздемесі: 1) негізделген; 2) ішінара негізделген; 3) негізделмеген.	Диссертацияның өзектілігі жануарлар мен құстардың арасында кеңінен таралатын инфекциялық аурулардың алдын алуға бағытталып, көптеген ғалымдардың ізденістерін талдай отырып жүргізілген зерттеу нәтижелері тәжірибеге негізделген.
		4.2 Диссертация мазмұны диссертация тақырыбын	Жұмыстың мазмұнында келтірілген зерттеу нәтижелері мен

		айқындайды: 1) айқындайды; 2) ішінара айқындайды; 3) айқындамайды.	әдістемелер диссертация тақырыбын толықтай айқындайды.
		4.3. Мақсаты мен міндеттері диссертация тақырыбына сәйкес келеді: 1) сәйкес келеді; 2) ішінара сәйкес келеді; 3) сәйкес келмейді.	Жұмыста келтірілген мақсаты мен міндеттері диссертация тақырыбына сәйкес келеді.
		4.4. Диссертацияның барлық бөлімдері мен ережелері логикалық байланысқан: 1) толық байланысқан; 2) ішінара байланысқан; 3) байланыс жоқ.	Диссертация мазмұнында қарастырылған барлық бөлімдер бірі-бірімен тығыз байланысып, қарастырылған мәселелерді шешуде толығымен логикалық байланыс тапқан.
		4.5 Автор ұсынған жаңа шешімдер (қағидаттар, әдістер) дәлелденіп, бұрыннан белгілі шешімдермен салыстырылып бағаланған: 1) сыни талдау бар; 2) талдау ішінара жүргізілген; 3) талдау өз пікіріне емес, басқа авторлардың сілтемелеріне негізделген; 4) талдау жоқ.	Диссертацияда келтірілген зерттеу топтарының тиімділігін анықтауда, заманауи және дәстүрлі әдістердің ерекшеліктерін салыстырмалы түрде бағалап, сыни талдаулар жүргізе білген.
5.	Ғылыми жаңашылдық принципі	5.1 Ғылыми нәтижелер мен ережелер жаңа ма? 1) толығымен жаңа; 2) ішінара жаңа (25-75% жаңа); 3) жаңа емес (жаңасы 25%-дан кем).	Ғылыми жұмыстарды орындау барысында қауіпсіз қосылыстар негізінде отандық дезинфекциялық заттарды құрастырып, мал және құс шаруашылығы нысандарында профилактикалық дезинфекцияда қолданылу режимдерін әзірлеу нәтижесінде алынған зерттеулердің 75%-ға дейін жаңалығы бар.
		5.2 Диссертацияның қорытындылары жаңа ма? 1) толығымен жаңа; 2) ішінара жаңа (25-75% жаңа); 3) жаңа емес (жаңасы 25%-дан кем).	Диссертацияда қарастырылған қорытындылары толығымен жаңа.
		5.3 Техникалық, технологиялық, экономикалық немесе басқару шешімдері жаңа және негізделген бе? 1) толығымен жаңа; 2) ішінара жаңа (25-75% жаңа);	Жартылай жаңа.

AnyScanner

		3) жаңа емес (жаңасы 25%-дан кем).	
6.	Негізгі қорытындылардың негізділігі	Барлық негізгі қорытындылар ғылыми тұрғыдан қарағанда ауқымды дәлелдемелерде негізделген/негізделмеген (qualitative research (куолитатив ресеч) және өнер және гуманитарлық ғылымдар бойынша даярлық бағыттары үшін).	Диссертацияда келтірілген барлық қорытындылар ғылыми тұрғыдан қарағанда ауқымды дәлелдемелермен негізделіп, ветеринария бағытында санитариялық шаралардың сапасын жақсартуға елеулі септігін тигізеді.
7.	Қорғауға шығарылған негізгі ережелер	Әрбір ереже бойынша келесі сұрақтарға жеке жауап беру қажет: 7.1 Ереже дәлелденді ме? 1) дәлелденді; 2) шамамен дәлелденді; 3) шамамен дәлелденбеді; 4) дәлелденбеді; 5) бұл тұжырымда ереженің дәлелденгенін тексеру мүмкін емес. 7.2 Тривиалды ма? 1) иә; 2) жоқ; 3) бұл тұжырымда ереженің тривиалды екенін тексеру мүмкін емес. 7.3 Жаңа ма? 1) иә; 2) жоқ; 3) бұл тұжырымда ереженің жаңашылдығын тексеру мүмкін емес. 7.4 Қолдану деңгейі: 1) тар; 2) орташа; 3) кең 4) бұл тұжырымда ереженің қолдану деңгейін тексеру мүмкін емес. 7.5 Мақалада дәлелденген бе? 1) иә; 2) жоқ 3) бұл тұжырымда мақаладағы ереженің дәлелденгенін тексеру мүмкін емес.	7.1 – дәлелденді. 7.2 – тривиалды емес. 7.3 – жаңашылдығы бар. 7.4 – қолдану деңгейі кең. 7.5 – диссертация мазмұны бойынша 10 ғылыми еңбегі жарық көріп, оның ішінде 2 мақала Scopus (Q1, процентиль 93-91), базасына кіретін Engineered Science (2024) журналында жарияланып және 3 ғылыми мақала Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігінің Ғылым және жоғары білім саласында сапаны қамтамасыз ету комитеті ұсынған ғылыми басылымдарда жарияланып нәтижелері дәлелденген.

AnyScanner

8.	Дәйектілік қағидаты. Дереккөздер мен ұсынылған ақпараттың дәйектілігі	8.1 Әдіснаманы таңдау – негізделген немесе әдіснама нақты жазылған: 1) иә; 2) жоқ.	Диссертацияда әдіснама дұрыс таңдалып, нақты жазылған.
		8.2 Диссертация жұмысының нәтижелері компьютерлік технологияларды қолдану арқылы ғылыми зерттеулердің қазіргі заманғы әдістері мен деректерді өңдеу және интерпретациялау әдістемелерін пайдалана отырып алынған: 1) иә; 2) жоқ.	**Иә.** Диссертация нәтижелерін талдауда компьютерлік Microsoft Excel бағдарламасында жүргізіліп, микроорганизмдерді анықтау BM50W бинокулярлық микроскоптың көмегімен жүзеге асырылды. Сондай-ақ, жануарлар мен құстардың қанының құрамындағы эритроциттер, лейкоциттер және гемоглобин саны автоматты гематологиялық анализатор MS4 (Франция) көмегімен анықталды. Жалпы белок пен альбуминнің мөлшері автоматты биохимиялық анализатор Screen master (Ұлыбритания) көмегімен анықтаған.
		8.3 Теориялық қорытындылар, модельдер, анықталған өзара байланыстар және заңдылықтар эксперименттік зерттеулермен дәлелденген және расталған (педагогикалық ғылымдар бойынша даярлау бағыттары үшін нәтижелер педагогикалық эксперимент негізінде дәлелденеді): 1) иә; 2) жоқ.	**Иә.** Диссертация мазмұнынан алынған қорытындылар зертханалық және өндірістік эксперименттер нәтижесінде физикалық, химиялық, микробиологиялық, бактериологиялық, биохимиялық және гематологиялық әдістермен алынған нәтижелер дәлелденген және ғылыми еңбектерінде расталған.
		8.4 Маңызды мәлімдемелер нақты және сенімді ғылыми әдебиеттерге сілтемелермен расталған / ішінара расталған / расталмаған.	Маңызды мәлімдемелер нақты және сенімді отандық және шетелдік ғалымдардың дерек көздеріне сілтемелер жасау арқылы расталған.
		8.5 Пайдаланылған әдебиеттер тізімі әдеби шолуға жеткілікті/жеткіліксіз.	Пайдаланылған әдебиеттер тізімі әдеби шолуға жеткілікті түрде қамтылып, диссертацияда 106 дереккөз қарастырылып, оның көпшілігі соңғы 5-10 жылдың көлеміндегі жаңа әдебиет көздеріне сілтеме жасаған.
9	Практикалық құндылық қағидаты	9.1 Диссертацияның теориялық маңызы: 1) бар; 2) жоқ.	Диссертацияның теориялық маңызы бар, өйткені алынған нәтижелер елімізде ветеринариялық бақылау нысандары мен мал және құс шаруашылығында инфекциялық аурулардың алдын алуда маңызды роль атқарады.
		9.2 Диссертацияның практикалық маңызы бар және алынған нәтижелерді практикада қолдану мүмкіндігі жоғары:	**Иә.** Жүргізілген тәжірибелердің нәтижесінде, сутегі асқын тотығы және йод негізінде қауіпсіз қосылыстарды пайдалана отырып, отандық дезинфекциялық композиция құрастырылып,

		1) иә; 2) жоқ.	жануарлар мен адамдар арасында инфекциялық аурулардың алдын алуда практикада қолдану мүмкіндігі жоғары.
		9.3 Практикалық ұсыныстар жаңа ма? 1) толығымен жаңа; 2) ішінара жаңа (25-75% жаңа); 3) жаңа емес (жаңасы 25%-дан кем).	Практикалық ұсыныстар толығымен жаңа болып табылады.
10.	Жазу және ресімдеу сапасы	Академиялық жазу сапасы: 1) жоғары; 2) орташа; 3) орташадан төмен; 4) төмен.	Диссертацияны дайындау барысында академиялық жазу сапасы – жоғары.
11.	Диссертацияға ескертулер		Диссертацияны тексеру барысында грамматикалық, стилистік қателер орын алды. Қорытындыларды зерттеу нәтижелеріне сәйкес жасалса жақсы болар еді.
12.	Докторант мақалаларының зерттеу тақырыбы бойынша ғылыми деңгейі (диссертация мақалалар сериясы нысанында қорғалған жағдайда ресми рецензенттер докторанттың зерттеу тақырыбы бойынша әр мақаласының ғылыми деңгейін зерделейді)		Докторанттың ғылыми еңбектері диссертация мазмұнымен толықтай сәйкес келеді. Диссертация бойынша жалпы 10 ғылыми жұмыс, оның ішінде: ***2 мақала жоғары импакт факторы бар журналда:*** - Enhancing Animal Welfare and Immune Health: A Study on Hydrogen Peroxide and Iodine-based Disinfectants in Farms // Engineered Science, 2024, Volume: 29, 1095. P. 1-11. DOI:10.30919/es1095. - Development of a Disinfectant Composition Based on Hydrogen Peroxide // Engineered Science, 2024, **Volume:** 28, 1080. P. 1-12. DOI:10.30919/es1080 ***3 мақала*** - Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігінің Ғылым және жоғары білім саласында сапаны қамтамасыз ету комитеті ұсынған ғылыми басылымдарда: - Разработка режимов применения дезинфицирующего средства на основе перекиси водорода // «Наука и образование» Научно-практический журнал Западно-Казахстанского аграрно-технического университета имени Жангир хана. г. Уралск. № 4-1 (69) 2022. С. 86-95. https://ojs.wkau.kz/index.php/gbj/issue/view/55/191 - Bactericidal activity of disinfectant composition based on

			hydrogen peroxide // «Science and education» Scientific and practical journal of Zhangir Khan West Kazakhstan Agrarian-Technical University, № 3-1 (68) 2022. P. 71-80. https://ojs.wkau.kz/index.php/gbj/issue/view/52/189 - Оптимизация технологического режима профилактической дезинфекции на объектах животноводческих и птицеводческих помещений // «Наука и образование» Научно-практический журнал Западно-Казахстанского аграрно-технического университета имени Жангир хана. г. Уралск. № 2-1 (75) 2024. С. 219-230. https://ojs.wkau.kz/index.php/gbj/issue/view/88/227
13.	Ресми рецензенттің шешімі (осы Үлгі ереженің 28-тармағына сәйкес)		Турабеков Манас Рамазонович 8D09102 – «Ветеринариялық санитария» білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алуға лайықты деп есептеймін.

Ресми пецензент:
«Ветеринариялық санитария» кафедрасының қауымдастырылған профессоры, PhD

_____________________Паритова А.Е.

«11» қараша 20 25 жыл

Қауымдастырылған профессор, PhВ А.Е. Паритованың қолын растаймын,
«С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университетінің»
ғалым хатшысы _____________________ Дерипсалдина Г.М.